

2 Особливості підвищення кваліфікації педагогів щодо ефективних механізмів виявлення і подолання освітніх втрат

О. Просіна, Ю. Шабала, Н. Волинець

З метою відповідності підвищення кваліфікації педагогічних працівників, оновлення змісту, форм і технологій запитам та освітнім потребам слухачів в умовах війни нами надаються відповідні методичні рекомендації.

Війна спричиняє переміщення і міграцію населення, тому соціальна значущість педагогічних працівників стає більш вагомим, а їхній професійний розвиток – критичною проблемою. І тому самі педагогічні працівники мають бути максимально захищені під час війни, мати безпечні умови праці, включаючи підтримку ментального здоров'я.

Під час війни виникає стрес не стільки через недостатню інформаційну грамотність, а через психологічні бар'єри, які перешкоджають як педагогічним працівникам так і їх учням. Технології можуть сприйматися як процес, який забирає права та авторитет вчителів щодо передачі знань учням. Водночас учні не завжди готові бути активними та незалежними у процесі навчання. Технології не завжди приносять зручності та поліпшення в освіті.

Зосередження на інноваціях у викладанні та розробці курсів є ключовим аспектом для забезпечення актуальності та якості освіти. Наразі слухачів курсів ПК мають високі очікування стосовно освітнього процесу, і вони сподіваються на інтерактивні та практичні заняття. Відтак, важливо надавати педагогічним працівникам можливість покращити свої навички у розробці інтерактивного навчального контенту та використовувати сучасні інформаційні та технічні ресурси для створення цікавих та ефективних уроків.

Психологічна підтримка та засоби мотивації також грають важливу роль у навчанні. Слухачі повинні бути мотивовані та відчувати підтримку для активного навчання.

Навчально-методичне забезпечення для підвищення кваліфікації керівників і педагогічних працівників у сфері освіти вимагає нашої уваги, оскільки залежить від нього якість навчального процесу та здатність здобувачів освіти до поглиблення тем і підвищення мотивації для навчання. Особливо важливим є розроблення ефективних механізмів виявлення та подолання освітніх втрат.

Ми рекомендуємо розробити таке навчально-методичне забезпечення, яке сприятиме формуванню готовності слухачів курсів до розроблення додаткового якісного освітнього вмісту викладання та навчання. Основною метою такого забезпечення має стати стимулювання мотивації і зацікавлення здобувачів освіти у глибокому вивченні матеріалу.

Загалом, навчально-методичне забезпечення має бути спрямоване на створення стимулюючого і розвиваючого, безпечного навчального середовища,

яке підвищує якість освіти і мотивацію учнів до поглибленого вивчення теми. Такий підхід допоможе ефективно виявляти та подолати освітні втрати, а також підготувати слухачів до самостійного розроблення якісного освітнього вмісту з використанням сучасних технологій і ресурсів.

Умови війни вимагають особливої уваги до акцентування уваги на інклюзивній освіті, це стає надзвичайно важливим з таких причин.

- В інклюзивній освіті кожна дитина, незалежно від свого фізичного, психічного, соціального або економічного статусу, має можливість отримати якісну освіту. У військових конфліктах багато дітей опиняються в незахищених станах, і інклюзивна освіта може забезпечити їм шлях до розвитку і самореалізації.

- Інклюзивна освіта сприяє соціальній інтеграції дітей з різними особливостями. Це особливо важливо під час війни, коли суспільство дещо роздроблено і діти можуть відчувати відчуження. Інклюзивна освіта сприяє побудові більш толерантного та злагодженого суспільства.

- Під час війни виникають соціальні або етнічні розбіжності. Інклюзивна освіта сприяє побудові спільності та монолітності в суспільстві.

- Інклюзивна освіта сприяє формуванню громадянської свідомості, виховує дітей в дусі рівноправ'я, поваги до прав людини та громадянських цінностей. Це важливо для будь-якого суспільства, але особливо актуально в умовах війни, коли ці цінності є під загрозою.

- Для подолання наслідків травматичних досвідів, діти, які пережили війну, можуть мати травматичний досвід. Інклюзивна освіта може забезпечити їм підтримку та ресурси для подолання травм та відновлення психологічного здоров'я.

Забезпечення доступу до якісної інклюзивної освіти в умовах війни є не лише моральною, але і стратегічною необхідністю. Це допомагає будувати стійке та злагоджене суспільство, зменшує ризики рецидиву конфлікту та сприяє гідному майбутньому для всіх дітей, незалежно від обставин в їхньому житті.

Наведемо декілька ключових аспектів на яких варто акцентувати увагу під час розроблення навчально-методичного забезпечення для підвищення кваліфікації керівників і педагогічних працівників для виявлення та подолання освітніх втрат.

Розробка **інтерактивного навчального змісту** є ключовим аспектом. У реаліях сучасного освітнього процесу, де дистанційне навчання набуло великого поширення, важливо створити такі навчальні матеріали, які заохочують активну взаємодію між викладачами та слухачами. Інтерактивність в навчальних матеріалах дозволяє створити атмосферу співпраці та заохочує брати активну участь у навчальному процесі.

Один із способів реалізації інтерактивності – це використання сучасних інформаційних та технічних ресурсів. Мультимедійні матеріали,

інтерактивні вправи, відеолекції, веб-семінари та інші інструменти дозволяють створити захопливі та ефективні заняття, які привертають увагу слухачів. Це важливо, оскільки цікавий та вмотивований навчальний матеріал сприяє покращенню засвоєння знань та розвитку критичного мислення.

Окрім цього, інтерактивність в навчальних матеріалах допомагає створити більш демократичне та співробітницьке навчальне середовище, де кожен слухач має можливість висловити свою думку, обговорити матеріал та співпрацювати з іншими колегами. Такий підхід сприяє розвитку комунікаційних навичок та спільної роботи, що є вкрай необхідним умінням.

Підвищення інформаційної грамотності серед педагогічних працівників є важливою складовою сучасного освітнього процесу. Один із шляхів досягнення цієї мети – це запровадження спеціалізованих курсів та тренінгів для педагогічних працівників. Ці курси можуть охоплювати різноманітні аспекти інформаційної грамотності, включаючи роботу з веб-ресурсами, оцінку достовірності інформації, розвиток навичок критичного мислення та багато інших аспектів. Такі курси допомагають педагогам бути більш підготовленими до викликів, які ставлять перед ними сучасні технології та інформаційне середовище.

Крім того, підвищення інформаційної грамотності дозволяє педагогам бути більш відкритими до інновацій та ефективно впроваджувати їх у навчальний процес. Це сприяє покращенню якості освіти та забезпечує слухачів актуальними навичками та знаннями, які їм буде корисно в майбутньому.

Розвиток методів мотивації в навчанні є важливою складовою для стимулювання учнів до активного та продуктивного навчання. Психологія мотивації допомагає розуміти, яким чином стимули можуть впливати на навчальний процес та сприяти підвищенню інтересу до навчання. Важливо навчати педагогічних працівників, як створювати стимули для зацікавлення та поглиблення знань учнів.

Одним із підходів є використання позитивного підсилення, яке полягає в заохоченні учнів через надання їм винагороди чи похвали за досягнуті результати. Це може бути визнанням зусиль учня, наданням можливості обирати теми чи завдання для навчання, чи навіть заохоченням конкуренції між учнями. Такий підхід стимулює учнів до активності та бажання досягати кращих результатів.

Крім того, важливо навчати педагогічних працівників розрізняти індивідуальні мотиваційні особливості учнів та пристосовувати методи мотивації до конкретних потреб та інтересів. Це допомагає створити більш ефективний підхід до навчання та зберегти інтерес учнів протягом тривалого часу.

Вивчення технік оцінки успішності та надання зворотного зв'язку грає ключову роль у покращенні навчання та результатів у слухачів. Оцінка успішності визначає, наскільки слухачів розуміють матеріал і як вони можуть застосовувати отримані знання в практиці. Правильно структуровані методи оцінки допомагають андрагогам і педагогічним працівникам зрозуміти, на якому етапі навчального процесу виникли труднощі, і дозволяють приймати заходи для виправлення ситуації.

Надання зворотного зв'язку є важливою частиною оцінки успішності, оскільки воно дозволяє слухачам зрозуміти свої сильні та слабкі сторони, а також отримувати конкретні поради щодо покращення свого навчання. Андрагоги, які надають якісний зворотний зв'язок, сприяють мотивації слухачів і створюють атмосферу взаєморозуміння та підтримки.

Однак важливо пам'ятати, що оцінка та зворотний зв'язок повинні бути справедливими та об'єктивними. Вони повинні відображати реальні досягнення слухачів та надихати їх на подальший розвиток. Також важливо враховувати різноманітність стилів навчання та індивідуальні потреби слухачів, намагаючись надати зворотний зв'язок, який би відповідав їхнім потребам.

Загалом, правильно використана оцінка та зворотний зв'язок можуть значно покращити навчання та підтримати слухачів у досягненні кращих результатів.

Важливо акцентувати увагу і на **рефлексії**, яка грає важливу роль в контексті оцінки та зворотного зв'язку. Рефлексія означає самоаналіз і самооцінку навчального процесу, дозволяючи слухачам глибше розуміти власний прогрес, сильні та слабкі сторони. Це допомагає студентам розвивати навички самокерування і вдосконалювати свій підхід до навчання.

Рефлексія також сприяє більш об'єктивному сприйняттю оцінки та зворотного зв'язку. Вона допомагає студентам зосередитися на процесі навчання, а не лише на кінцевому результаті. Внаслідок цього, вони більш відкриті до конструктивної критики та здатні зосередити увагу на можливостях для покращення.

У контексті оцінки та зворотного зв'язку рефлексія сприяє вдосконаленню процесу, роблячи його більш індивідуалізованим та спрямованим на потреби кожного слухача. Вона допомагає створити атмосферу взаєморозуміння і співпраці між андрагогами та слухачами.

Зосередження на інноваціях у викладанні та розробці курсів є критично важливим в сучасному освітньому середовищі. Швидкі зміни в технологіях та суспільстві вимагають нових підходів до навчання, щоб відповідати потребам сучасних слухачів. Інновації в освіті включають в себе використання нових технологій, активні методи навчання, інтерактивні ресурси, онлайн-платформи та багато інших аспектів, які можуть зробити навчання більш ефективним та захоплюючим.

Використання інноваційних підходів дозволяє створити унікальні навчальні досвіди, які відповідають різноманітним стилям навчання та індивідуальним потребам студентів. Це може включати в себе використання віртуальної реальності, ігрових елементів, онлайн-співпрацю та багато інших інтерактивних методів, які роблять навчання більш зацікавлюючим та ефективним.

Зосередження на інноваціях також допомагає залучити слухачів до навчання, оскільки вони більш зацікавлені в використанні новітніх технологій та інтерактивних методів. Це підтримує їхню мотивацію та заохочує активну участь у навчальному процесі.

Психологічна підтримка грає важливу роль у навчальному процесі, особливо коли слухачів та андрагоги переходять до навчання в онлайн-середовищі. Зміна навчального оточення та виклики, пов'язані з технологічними аспектами навчання, можуть призвести до стресу та психологічних труднощів учасників освітнього процесу.

Доступ до психологічної підтримки допомагає слухачам та андрагогам подолати ці труднощі та забезпечує їхню психологічну стійкість. Андрагоги можуть виявляти розуміння до потреб та емоцій слухачів, створюючи відкритий та підтримуючий навчальний контекст. Сприяти обміну досвідом та найкращими практиками щодо психологічної підтримки також є важливою ініціативою.

Слухачі, зі свого боку, повинні бути свідомі можливостей отримання психологічної допомоги та бути готовими звертатися за нею, коли це потрібно. Надання інформації про наявні ресурси та послуги психологічної підтримки є важливим завданням закладів ППО.

В умовах війни для подолання освітніх втрат на базі закладів післядипломної освіти може бути створена **мережа** для слухачів курсів підвищення кваліфікації яка може включати наступні етапи:

1. Визначити мету та завдання мережі: Які проблеми освітніх втрат має бути усунено? Які знання, навички або ресурси слухачі можуть отримати, щоб допомогти здобувачам освіти подолати освітні втрати?

2. Запросити слухачів долучитися: розповісти слухачам про мережу, її мету та завдання. Можна провести зустріч із зацікавленими слухачами, на якій вони почують про важливість цієї мережі та користь, яку вони можуть отримати від участі у мережі.

3. Створити платформу спілкування: Створити веб-сайт, форум, електронну поштову розсилку або іншу платформу для слухачів, де вони можуть обмінюватися ідеями, досвідом і ресурсами. Це може бути також онлайн-група в соціальних мережах або спільнота на платформі для співпраці.

4. Організувати різні заходи: провести для слухачів різні формати заходів, де вони зможуть отримати нові знання і навички щодо подолання

освітніх втрат. Запросити експертів і знавців відповідної теми для проведення цих заходів (із числа слухачів також).

5. Постійна підтримка і обмін ідеями: зробити мережу активною і живою, забезпечуючи постійну підтримку слухачів у їхній роботі. Залучати лідерів мережі, які будуть стимулювати обмін ідеями, розробкою та впровадженням нових підходів до подолання освітніх втрат.

6. Оцінка результатів: Провести оцінку результатів роботи мережі, щоб з'ясувати, наскільки ефективними були заходи та які користі вони принесли слухачам. Це може бути через опитування, інтерв'ю або спостереження. Важливо регулярно звітувати про прогрес та успіхи мережі, а також залучати до співпраці різні сторони, такі як: заклади ППО, громадські організації та інші освітні партнери. Ці етапи можна удосконалити або змінити; або як кінцевий результат це може бути якийсь освітній продукт в результаті такої співпраці в мережі.